

Plan 2022 Naar digitale (open) leermaterialen

Inleiding

Voor je ligt het plan voor 2022 van de zone Naar digitale (open) leermaterialen. Achtereenvolgens zijn beschreven de ambitie van de zone ultimo 2022, behaalde resultaten in 2021, de doelen en activiteiten voor 2022 en de disseminatie en borging van resultaten voor na 2022.

Ambitie van de zone ultimo 2022

De zone heeft de volgende ambitie geformuleerd:

Op 1-1-2023 is minimaal de helft van het aantal publiek bekostigde instellingen voor hoger onderwijs in Nederland in staat om docenten en studenten de mogelijkheid te bieden met zo weinig mogelijk drempels een voor hen optimale mix van leermaterialen samen te stellen en te gebruiken op een onderwijskundig verantwoorde wijze. Dit betekent dat op 1-1-2023:

1. er een digitaal platform voor delen, zoeken en vinden van open en niet-open leermaterialen beschikbaar is, dat open toegankelijk is voor alle publiek bekostigde instellingen voor hoger onderwijs in Nederland;
2. tenminste twee uitgevers van digitaal leer materiaal hun producten beschikbaar stellen via het digitale platform;
3. workshops voor docenten over hoe zij digitale (open) materialen op een optimale manier kunnen verzamelen en toepassen in hun onderwijspraktijk zijn ontwikkeld en tenminste 6 keer zijn georganiseerd, gevolgd door minimaal 120 personen;
4. een toolkit beschikbaar is om in te zetten bij het verandertraject dat nodig is om tot gebruik van een optimale mix van leer materialen te komen;
5. alle deelnemende instellingen een ondersteuningsstructuur voor omgaan met digitale (open) leer materialen beschikbaar hebben waarvan 60% van de docenten aangeeft dat die adequaat is;
6. tenminste 20% van docenten bij de deelnemende instellingen een toename van hergebruik van open digitale leer materialen rapporteren;
7. lessons learned en good practices m.b.t. samenstellen en gebruiken van een optimale mix van leer materialen die bij de acht deelnemende instellingen zijn opgedaan, open beschikbaar zijn via een digitaal platform;
8. tenminste vier van de acht deelnemende instellingen een visie op digitale (open) leer materialen hebben geformuleerd.

Deze einddoelen sluiten aan bij de volgende ambities die in de transitieagenda zijn geformuleerd: lerenden geven hun eigen leerpad vorm; leren gebeurt zowel fysiek, online als blended; een gemeenschappelijke infrastructuur.

Resultaten in 2021

In 2020 is de zone begonnen met het werken vanuit verschillende werkgroepen die allemaal bijdragen aan de doelen van de zone. Inhoudelijk zijn de werkgroepen onder te brengen onder de thema's: Technische infrastructuur/ vraagstukken, Organisatorische infrastructuur /vraagstukken, Professionaliseringsvraagstukken en Strategische vraagstukken.

De werkgroepen in 2021 waren:

- Infrastructuur & content
- Ontwikkeling docentprofessionaliseringstraject
- Ondersteuning veranderproces
- Visie & verder*
- Communicatie & disseminatie

*Medio 2021 is besloten de afzonderlijke werkgroepen Visie & verder en Signaleren en agenderen samen te voegen tot één werkgroep: Visie & verder.

De zone heeft de volgende resultaten opgeleverd in 2021:

Animatie over digitale leermateriaal
Tools: <ol style="list-style-type: none">
1. Stappenplan: Maak je open tekstboek!
2. Tool Kies wijzer je digitaal leermateriaal!
3. Infographic en verslag: inventarisatie open tekstboeken
4. Proeftuin Open leermaterialen i.s.m. Zone Docentprofessionalisering De Engelse vertaling van deze tools volgt in 2022.
Publicatie: Evaluatierapport Workshop OER
Workshop: Maken van open tekstboeken voor ondersteuners HO In samenwerking met Werkgroep BOOO en SURF
Webinar: Regeling Versnellen met edusources In samenwerking met SURF
Nieuwsbrieven: <ul style="list-style-type: none">
- Maart 2021   - March 2021
- Juli 2021   - July 2021
- Oktober 2021   - October 2021
Blogs/Artikelen: <ol style="list-style-type: none">
1. Blog: Zes overwegingen bij het gebruik van YouTube als videoplatform
2. Artikel: Hergebruik van leermaterialen
3. Blog: Video als digitaal leermateriaal: 'Copy it right!'
4. Blog: Open Education Week: Activiteiten in Nederland
5. Nieuws: Wrap-up: dit waren de Open Education Week activiteiten

Het merendeel van deze blogs/artikelen is tevens geplaatst op SURF Communities in de [Online Vraagbaak](#).

Overig:

- Uitrollen van de landelijke adoptieregeling 'Versnellen met edusources'
- Voor de doorontwikkeling van edusources verschillende gremia ingericht: het gebruikersoverleg, klankbordgroep en de contentadviesraad.

Doelen en inspanningen voor 2022

In onderstaande tabel staat de bijdrage uit 2021 van iedere werkgroep aan de ambitie die hierboven is beschreven aangegeven.

Nr.	Werkgroep	Bijdrage aan ambitie van de zone ¹
1	Infrastructuur & content	1, 5, 6, 7
2	Visie en verder	2, 8
3	Verduurzamen hergebruik	6
4	Ondersteuning veranderproces	4, 5
5	Communicatie en disseminatie	6, 7
6	Docentprofessionalisering	3

In 2021 heeft de werkgroep Docentprofessionalisering haar einddoelen bereikt en zal daarom in 2022 geen nieuwe activiteiten meer starten. In 2022 zal een nieuwe werkgroep starten: Verduurzamen hergebruik. De overige werkgroepen zullen in 2022 doorgaan.

Voor iedere werkgroep staan hieronder de geplande inspanningen voor 2022 omschreven:

- Korte omschrijving van het doel van de inspanning
- Welke resultaten in 2022 zullen worden opgeleverd
- Welke partijen buiten de zone erbij worden betrokken

Voor een aantal activiteiten is eind januari door de stuurgroep aangegeven dat deze niet gefinancierd kunnen worden. Bij deze activiteiten is aangegeven hoe die binnen de zone zullen worden opgepakt zonder de gevraagde financiering en welke gevolgen dit heeft voor de uitvoering ervan.

1. Infrastructuur & content

De update van het projectplan 'Innovatie en implementatie digitale (open) leermaterialen' (initieel aanvraag 67) is besproken met en akkoord bevonden door de stuurgroep van het Versnellingsplan in

---

¹ De nummering verwijst naar de opsomming van doelen voor 2023

december 2021. In deze update staat wat gerealiseerd is in 2021 en staan de plannen voor 2022 beschreven, inclusief bijbehorend budget.

Doel: Doorontwikkeling en implementatie van het platform edusources voor digitale leermaterialen en tools voor samenwerken aan, maken en bewerken van diverse leermaterialen.

Resultaten 2022:

1. Doorontwikkelen van platform edusources op basis van een roadmap voor de doorontwikkeling van de infrastructuur voor komend jaar.
2. In samenwerking met de contentadviesraad (docenten en vakreferenten) de contentstrategie blijvend vormgeven en zorgdragen voor het ontsluiten van open en commerciële leermaterialen voor een diverse toegankelijke collectie leermaterialen op edusources.
3. Een landelijk ondersteuningsloket, een adoptieteam en ondersteunende materialen die docenten en ondersteuners weten te vinden en gebruiken.
4. Per kwartaal sluiten minimaal 3 onderwijsinstellingen aan bij de regeling Versnellen met edusources. Aan het eind van het project maken minimaal 20 instellingen gebruik en blijven gebruik maken van edusources en vervullen een ambassadeursfunctie in Nederland.
5. Een actieve klankbordgroep die input geeft op bovenstaande activiteiten en advies geeft.

Betrokken partijen: SURF, Koerszone, werkgroep Bibliotheken Open Online Onderwijs, UKB, SHB, SIG's Blended learning, Open education en media & education.

2. Visie en verder

Doel: het zicht te verkrijgen en behouden in (structurele) ontwikkelingen rond digitale (open) leermaterialen. Op basis van ontwikkelingen ontwikkelen van handvatten voor beleidsmakers om effectief te kunnen acteren op de ontwikkelingen.

Resultaten 2022:

1. Anticiperen op mogelijke activiteiten vanuit de Koerszone voor de werkgroep Visie en Verder die ontstaan uit De verklaring met de werktitel 'Regie op leermaterialen'. Hieronder vallen ook activiteiten specifiek gericht op studenten en ontwikkelen/inventariseren van ondersteuning voor maken van beleid op open leermaterialen (bijvoorbeeld strategische workshops bij instellingen). De activiteiten zullen qua haalbaarheid door eigen bemensing worden opgepakt.
2. Organiseren van een ronde tafel Open Science vs Open Education (is gepland eind januari). Deze activiteit zal vanuit het handgeld van de zone worden gefinancierd en er zal aan SURF een bijdrage worden gevraagd voor een deel van de kosten. Uitvoeren van activiteiten die als resultaat uit de ronde tafel komen zal naar haalbaarheid door eigen bemensing worden uitgevoerd.
3. Kapitaliseren opbrengst eStudybooks
4. Opstellen van een Business Case open leermaterialen. Deze activiteit zal door SURF worden opgepakt, waarbij waar nodig en haalbaar uit eigen bemensing input wordt gegeven.
5. Impact agenda inclusiviteit: hoe aandacht besteden aan digitale toegankelijkheid van leermaterialen en systemen om hier mee te werken

Betrokken partijen: Koerszone, SURF, tenminste alle deelnemende instellingen bij de zone "Naar digitale (open) leermaterialen", Werkgroep bibliotheken OOO, SIG Open Education, SHB en UKB, VH, UvN, ISO en LSVB.

3. Verduurzamen hergebruik

Doel: het procesmatig in kaart brengen en faciliteren van een duurzame inzet van leermaterialen focus op open hergebruik.

Resultaten 2022:

1. Procesmatige aanpak voor kwaliteitswaarborging bij verduurzaming ontwikkelen.
2. Inventariseren van potentieel aantrekkelijk leermateriaal bij instellingen en leveren van ondersteuning bij open beschikbaar maken van die leermaterialen
3. Good practices voor verduurzaming hergebruik ontwikkelen op basis van verduurzamingsstrategieën van stimuleringsprojecten.

Voor resultaten 1 en 2 zal worden bekeken of deze bij de werkgroep Infrastructuur & Content kan worden opgepakt. We onderzoeken of resultaat 3 kan worden opgepakt in samenwerking met SURF.

Betrokken partijen: de werkgroepen van zone Digitale (open) leermaterialen (bijv. infrastructuur & content en communicatie), SURF Community's.

4. Ondersteuning veranderproces

Doel: het faciliteren van het veranderproces 'Naar digitale (open) leermaterialen' om het samenstellen van een optimale mix van leermaterialen te realiseren bij hoger onderwijsinstellingen.

Resultaten 2022:

1. Quicksan 1.0 publiceren. De Quicksan geeft een (deel van een) instelling inzicht in de mate van volwassenheid van adoptie van open leermaterialen.
2. Monitoren van gebruik van de Quicksan (o.a. verzamelen van goede voorbeelden)
3. Op basis van het monitoren:
  - a. Realiseren van een Quicksan 2.0 of,
  - b. Opstellen van een advies voor de ontwikkeling van een uitgebreide scan.
4. Borging bij ondersteuningsloket realiseren

Betrokken partijen: de werkgroepen van zone Naar digitale (open) leermaterialen (bijv. infrastructuur & content en communicatie), de zone Docentprofessionalisering, zone Studiedata, zone Flexibilisering, UvN, VH, SURF en werkgroep Bibliotheken Open Online Onderwijs.

5. Communicatie en disseminatie

Doel: Ontsluiten en verspreiden van de resultaten van de deelnemende instellingen van de zone en van de gezamenlijk geïnitieerde activiteiten, opgedane kennis en resultaten.

Resultaten 2022:

1. Ontsluiten lessons learned/good practices van de afzonderlijke instellingen uit de zone en andere interessante initiatieven op het gebied van samenstellen en gebruiken van een optimale mix van digitale leermaterialen. Deze activiteit zal door eigen bemensing, in samenwerking met SURF worden opgepakt.
2. Communiceren en ondersteunen van disseminatie van de resultaten van de zone.

3. Communicatie van/over de zone tijdens EPIC en ondersteuning bij de organisatie rond het thema digitale (open) leermaterialen.

Betrokken partijen: alle betrokken instellingen uit de zone en nauwe samenwerking met het Communicatieteam van het Versnellingsplan.

Disseminatie en borging

In afstemming met Philip Stein worden instellingen actief benaderd om met hen te bepalen welke tools op welke wijze bij hun instelling kunnen worden geïntroduceerd en gebruik ervan te stimuleren. Bij oplevering van een resultaat wordt, naast publicatie ervan op de website van het VP, een activiteit georganiseerd om het resultaat nog beter over het voetlicht te brengen. Afhankelijk van het soort resultaat kan dat bijvoorbeeld zijn een webinar of een (online) workshop.

Voorzien is dat alle resultaten geborgd gaan worden in het landelijk ondersteuningsloket dat door de werkgroep Infrastructuur & content wordt ontwikkeld.

Resumerend

Met de activiteiten zal de ambitie van de zone gerealiseerd zijn. Een uitzondering daarop betreft doel 2: tenminste twee uitgevers van digitaal leermateriaal hun producten beschikbaar stellen via het digitale platform. In 2021 is, in afstemming met de kwartiermaker Huib de Jong en op basis van een onderzoek onder uitgeverijen, besloten activiteiten om dit doel te realiseren te staken. Het risico om daarmee (toekomstige) strategische acties (o.a. vanuit de koepels) richting uitgeverijen te doorkruisen werd te groot geacht.